

Grzegorz Ciechanowski

Relacje cywilno-wojskowe w służbie polskich kontyngentów podczas operacji pokojowych

W artykule poruszczone doświadczenia współpracy cywilno-wojskowej zdobyte przez polskich żołnierzy w operacjach pokojowych. W okresie zimnej wojny miały one charakter sporadyczny i nie stanowiły głównego nurtu prowadzonych działań. Kuriозalnym przypadkiem była działalność Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii w latach osiemdziesiątych XX wieku. Była to pierwsza akcja humanitarna prowadzona za granicą przez Wojsko Polskie i, jak się okazało, jedna z nielicznych. Dopiero w kolejnej dekadzie Wojsko Polskie zaczęło korzystać z doktryn wypracowanych przez państwa-członków Sojuszu Północnoatlantyckiego, w tym zebranych przez amerykańskie jednostki Civil Affairs (USCA). Stały się one bazą do wypracowania poglądów i procedur w siłach zbrojnych państw NATO realizowanych przez jednostki CIMIC – odpowiedzialne za rozwijanie współpracy cywilno-wojskowej. Polacy po raz pierwszy zetknęli się z tym rodzajem operacji w ramach Nordycko-Polskiej Brygady sił IFOR, później SFOR w Bośni oraz KFOR w Kosowie.

Na nieporównanie większą skalę Polacy realizowali zadania CIMIC podczas operacji „Iraqi Freedom”, a później w siłach ISAF w Afganistanie. Okazało się szybko, że waga współpracy ze środowiskiem cywilnym rośnie, a obok CIMIC tej działalności przystąpiły inne wyspecjalizowane struktury, m.in. prowadzenia operacji psychologicznych – PSYOPS, operacji informacyjnych – INFO OPS czy współpracy z mediami.

The evolution of military activities in the civilian environment

The article outlines the experiences of civilian-military cooperation gained by Polish soldiers in peace keeping operations. During the Cold War period they were rather infrequent and did not constitute the main stream of conducted activities. A very peculiar case was the activities of Polish Air Squadron for Relief Operations in Ethiopia in the 1980s. It was the first, and as it later turned out, one of rather few humanitarian operations conducted by the Polish Army abroad. It was not until the next decade that the Polish Army began to take advantage of doctrines used by the member states of NATO, including those gathered by American units of Civil Affairs (USCA). They were the basis for working out views and procedures in the armies

of NATO member states carried out by CIMIC units – responsible for developing civilian-military cooperation. Poles had the opportunity to take part in this type of operation in IFOR Nordic-Polish Brigade, later in SFOR in Bosnia and KFOR in Kosovo. On a significantly larger scale Polish forces fulfilled their CIMIC tasks during the operation "Iraqi Freedom", and later in ISAF forces in Afghanistan. It turned out soon that the importance of cooperation with the civilian side is growing, alongside CIMIC other specialized structures joined in, among others PSYOPS (conducting psychological operations), INFO OPS (information operations) and cooperation with the media.

Эволюция военных действий в гражданской среде

В статье рассмотрена проблема опыта гражданско-военного сотрудничества полученного польскими военными во время миротворческих операций. В период холодной войны такое сотрудничество было крайне редким и не составляло основного направления проводимых операций. Исключением были действия Польской авиаэскадры по оказанию помощи Эфиопии в восьмидесятые годы XX века. Это была первая гуманитарная операция, проведенная за границей вооружёнными силами Польши.

В последнем десятилетии прошлого века Войско Польское начало пользоваться доктринаами созданными государствами – членами Организации Североатлантического договора, в том числе объединенными американскими частями Civil Affairs (USCA). Опыт этих частей стал базой к созданию теоретических и практических основ действий вооружённых сил государств НАТО, реализованных соединениями CIMIC – ответственными за развитие сотрудничества военных с гражданским населением. Поляки впервые соприкоснулись с этим родом операций во время действий Нордическо-польской бригады (NORPOLBDE), а также сил SFOR в Боснии и KFOR в Косово.

В большом масштабе польские военные реализовали задачи CIMIC во время операции «Iraqi Freedom», а со временем также силами ISAF в Афганистане. Скоро оказалось, что сотрудничество военных с гражданским населением имеет очень большое значение, а наряду с CIMIC к такого рода действиям приступили также и другие спецподразделения, напр. PSYOPS (психологические операции), INFO OPS (информационные операции).

Anna Paterek

Pomoc rozwojowa jako instrument niemieckiej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

Wraz z ewolucją zagrożeń bezpieczeństwa międzynarodowego, polityka rozwojowa traktowana jest w kategorii globalnej etyki odpowiedzialności, zatem jako dobro wspólne leży w interesie i jest celem całej ludzkości. Punktrem wyjścia dla rozwijań są dwa priorytetowe zadania niemieckiej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa: kształtowanie międzynarodowego ładu i przeciwdziałanie regionalnym zagroże-

niom. Rosnące znaczenie działań na rzecz rozwoju implikuje ich użycie w zakresie prewencji i zarządzania kryzysowego, a także stabilizacji pokryzysowej. Aktywność rządu federalnego w tym obszarze wyznaczają z jednej strony multilateralne ramy niemieckiej polityki zagranicznej (ONZ, Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa UE), z drugiej strony wewnętrzniemiecki system współpracy na rzecz rozwoju. Artykuł koncentruje się na specyfice i wybranych aspektach dyskusji nad podniesieniem efektywności niemieckich mechanizmów pomocy rozwojowej.

Development aid as an instrument of German foreign policy and security policy

With the evolution of international security threats, development aid is understood in the category of global responsibility ethics, and as such lies in the interest and is the objective of the mankind. The starting point for our considerations are two priority guiding principles of German foreign and security policy: shaping the international order and preventing regional threats. The growing importance of activities promoting development implicates their use in the field of prevention as well as in post-crisis stabilization. The activities of the federal government are defined, on the one hand, by multilateral considerations of German foreign policy (United Nations, Common EU Foreign Policy and Security Policy), and on the other hand, the internal German system of cooperation for the development. The article focuses on the specificity and selected aspects of the discussion on raising the efficiency of German mechanisms of development aid.

Помощь в развитии – инструмент немецкой внешней политики и безопасности

Вместе с эволюцией угроз международной безопасности, политика развития становится категорией глобальной этики ответственности, следовательно является сферой заинтересованности всего человечества. Исходной точкой исследования стали две приоритетные задачи немецкой внешней политики и безопасности: формирование международного порядка и противодействие региональным угрозам. Растущее значение действий направленных на развитие, позволяет использовать эти шаги в сфере предупреждения кризисов, управления во время их протекания, а также действий направленных на стабилизацию после решения кризисных ситуаций. В этом направлении активность федерального правительства, с одной стороны, определяют многосторонние рамки немецкой внешней политики (ООН, Общая внешняя политика и политика безопасности ЕС), а с другой стороны, внутреннемецкая система сотрудничества в пользу развития. Автор статьи сосредотачивается на специфике и избранных аспектах дискуссии над ростом эффективности немецких механизмов помощи развитию.

Jan Rajchel, Krzysztof Załęski

Nowa koncepcja strategiczna NATO, uwarunkowania i problemy wdrażania

Przedstawiona w artykule nowa koncepcja strategiczna NATO definiuje podstawowe zadania bezpieczeństwa, wskazując na priorytety bezpośrednio związane zarówno z kolektywną obroną członków NATO, jak i z umocnieniem bezpieczeństwa i stabilności w całym obszarze euroatlantyckim (opanowywanie kryzysów i partnerstwo). Oceniając środowisko bezpieczeństwa, podkreśla się jego pozytywne zmiany, wskazując jednocześnie na ryzyko i wyzwania, jakie już występują i jakie mogą pojawić się dodatkowo w przyszłości. Przyjmuje się, że największe zagrożenie dla NATO stanowią lokalne konflikty i kryzysy, w tym zagrożenia militarne i niemilitarne nowego typu, jak konflikty etniczne i religijne, naruszenia praw człowieka, rozprzestrzenianie broni masowego rażenia, terroryzm, zorganizowana przestępcość itp., z którymi NATO będzie musiało sobie radzić teraz i w najbliższej przyszłości. Uwarunkowania i problemy implementacji nowej koncepcji strategicznej sojuszu, jak i genezę ich powstawania przedstawiono w dalszej treści opracowania.

New strategic concept of NATO, specific conditions and problems with implementation

The new NATO strategic concept shown in the article defines basic security tasks, showing priorities directly connected to both collective defence of NATO members, and to strengthening of security and stability in the whole Euro-Atlantic area (partnership and crises control). Evaluating the defence environment, positive changes are emphasized, simultaneously showing the risk and a number of challenges that already exist and may arise in the future. It is assumed that the biggest threats for NATO are local conflicts and crises, including military and non-military threats of a new kind, such as ethnic and religious conflicts, violation of human rights, proliferation of weapons of mass destruction, terrorism, organised crime, etc., which NATO will have to deal with now and in the near future. The conditions and problems involved in the implementation of the new strategic concept, as well as their origins are presented in the further part of the article.

Новая стратегическая концепция НАТО, условия и проблемы внедрения

Рассмотренная в статье новая стратегическая концепция НАТО, определяет основные задачи по обеспечению безопасности, указывает приоритеты непосредственно связанные как с коллективной защитой членов НАТО, так и с укреплением безопасности и стабилизации на всём пространстве Организации Североатлантического договора (ликвидация кризисов и налаживание сотрудничества). Анализируя проблемы безопасности новой концепции, авторы подчеркивают её положительных черты, а также указывают на появившиеся и возможные в будущем новые угрозы безопасности. Считается, что самой большой угрозой для НАТО являются региональные конфликты и кризисы, в том числе угрозы военного и невоенного характера, напр. этнические и религиозные кон-

фликты, нарушения прав человека, распространение оружия массового уничтожения, терроризм, организованная преступность и т.д., с которыми НАТО будет вынуждено иметь дело в ближайшем будущем. В статье рассмотрены условия и проблемы имплементации новой стратегической концепции Организации Североатлантического договора, а также историю её возникновения.

Tadeusz Z. Leszczyński

Metoda matchingu w naukach o bezpieczeństwie

Każda dyscyplina naukowa charakteryzuje się specyficznymi dla niej metodami badawczymi. W artykule przedstawione zostały wyniki badań autora nad wykorzystaniem metody matchingu w kształtujących się naukach o bezpieczeństwie. W szczególności uwypuklone zostały praktyczne możliwości zastosowania powyższej metody badawczej.

The Matching Method in The Security Sciences

Every scientific discipline is characterized by specific research methods. The article presents the results of the author's research in using matching method in the developing security sciences. In particular, the practical possibilities of using the above-mentioned research method have been emphasized.

Метод matching в науке о безопасности

Каждая научная дисциплина имеет характерные исследовательские методы. В статье указаны результаты исследований автора по использованию метода matching в формирующейся науке о безопасности. Особенное внимание обращено на практические возможности применения вышеуказанного исследовательского метода.

Mateusz Mucha

Niektóre metody nielegalnego pozyskiwania informacji w rywalizacji konkurencyjnej przedsiębiorstw

W XXI w. informacja stała się kluczowym zasobem gospodarczym – ten, kto ją posiada może ją przekuć w władzę, pieniądze czy sukces rynkowy. Toczy się zatem nieustająca „wojna” o informację. Podobnie jak w przypadku każdego cennego zasobu, tak i w przypadku informacji rodzi się pokusa, by zdobyć ją za wszelką cenę, bez względu na obowiązujące normy prawne czy też etyczne. Wielu ulega tejże

pokusie, zwłaszcza że działając z przekroczeniem norm prawnych i moralnych, można szybko i tanio pozyskać kluczowe informacje zazwyczaj niedostępne na innej drodze. Zamiarem autora nie jest tworzenie przekonania, że podstawową metodą pozyskania informacji w dzisiejszych czasach jest jej kradzież (bądź też inne niezgodne z prawem i etyką metody), bo wierzę, że tak nie jest. Niemniej jednak nielegalne pozyskiwanie informacji jest bardzo ważkim zagadnieniem w dzisiejszym świecie i nie sposób tego tematu zbyć milczeniem. Artykuł stanowi próbę zabrania głosu w tej kwestii. Zostały w nim pokrótkę omówione formy, metody i podmioty pozyskujące informacje w sposób nielegalny (działania takie określane są często mianem szpiegostwa gospodarczego bądź też „czarnym” wywiadem gospodarczym).

Some methods of obtaining information illegally in competitive rivalry between companies

In the 21st century, information has become a key economic resource – those who have information can translate it into power, money or economic success. This results in a continuous “war” for information. As with any valuable resource, there is a temptation to obtain information at any cost, regardless of legal or ethical norms. Many people give in to this temptation, especially since transgressing legal and moral norms can ensure a quick and cheap access to key information usually impossible to obtain in a different manner. It is not the author’s intention to create the belief that theft (or other illegal or unethical methods) is the basic method of information gathering in contemporary times because I believe it is not true. However, illegal information gathering is a very important issue in contemporary world and one that cannot be ignored. The paper is an attempt to speak out on this matter. It briefly discusses the forms, methods and subjects that obtain information illegally (such activities are often referred to as economic espionage or ‘black’ economic intelligence).

Некоторые методы незаконного получения информации в соперничестве конкурирующих предприятий

В XXI в. информация приобрела ключевое экономическое значение – тот, кто её владеет, может её преобразовать во власть, деньги или рыночный успех. Вследствие чего происходит постоянная «война» о получение конфиденциальной информации. Так же, как и в случае каждого иного ценного ресурса, так и в случае информации, появляется искушение, получить её любой ценой, невзирая на действующие правовые и этические нормы. Многие подчиняются этому искушению, тем более, что действуя с нарушением юридических и моральных норм, можно скоро и дёшево получить важную конфиденциальную информацию. Автор статьи указывает, что сегодня незаконное получение информации является крайне важной проблемой, а методы приобретения конфиденциальный данных не ограничиваются только к краже и иным незаконным способам. В статье вкратце изложено главные формы, методы и субъекты занимающиеся незаконным поиском информации (такие действия часто идентифицируются как экономический шпионаж).

Waldemar Potkański

Władze austriackie wobec polskiego ruchu militarnego przed 1914 rokiem w Galicji

W oparciu o ustawę władz austriackich z dnia z 15 listopada 1867 r., propagującą zakładanie stowarzyszeń strzeleckich, na początku XX w. na terenie Galicji powstały polskie formacje paramilitarne. Za namową działaczy lewicy niepodległościowej wojskowe władze austriackie podjęły sondażowe rozmowy z przedstawicielami polskiej irredenty i od jesieni 1908 r. działacze PPS współpracowali z austriacką służbą wywiadowczą na froncie antyrosyjskich przygotowań wojennych. Jednak, jak należy domniemyać, władze Austro-Węgier traktowały większość polskich formacji jako czynnik niestabilny oraz trudny do okiełznania i użycia w warunkach wojennych. Dlatego przyświecała im myśl, że można spożytkować te siły do wzmacnienia drugorzędnych formacji przewidzianych w austriackiej doktrynie wojennej, takich jak Landwehra (formacja pomocnicza mająca wspomagać regularne wojska przy obronie krajów koronnych) lub Landsturm (pospolite ruszenie). Do tego dochodziły trudności czynione przez władze Namiestnictwa z siedzibą we Lwowie, którego pracownicy (warto dodać na ogół Polacy) stali do Wiednia negatywne uwagi o powstających nowych organizacjach i ich rzekomo niejasnej proweniencji oraz zadaniach. W czerwcu 1914 r., decyzją władz austriackich postanowiono zjednoczyć wszystkie krajowe organizacje wojskowe (polskie i ukraińskie) i wcielić je do Krajowego Związku podległego Centralnemu Związkowi Towarzystw Strzeleckich z siedzibą w Wiedniu. Propozycja ta nie została zrealizowana na skutek odmowy zainteresowanych organizacji, jak i burzliwego okresu, który poprzedzał wybuch wielkiej wojny w 1914 r.

The policy of Austrian authorities towards Polish military organisations before 1914 in Galicia

The beginnings of the twentieth century saw the emergence of Polish paramilitary formations on the territory of Austrian Galicia; they functioned in line with the Act of November 15, 1867 passed by the Austrian authorities, which encouraged setting up shooting organizations. On the advice of Polish leftist activists Austrian military authorities conducted preliminary talks with the representatives of Polish irredenta. Starting from 1908 the activists of PPS (Polish Socialist Party) collaborated with the Austrian intelligence on the front of anti-Russian war preparations. However, Austria-Hungary authorities treated the majority of Polish formations as rather unstable, potentially difficult to control and use in war situation. Hence the idea of using these forces for reinforcement of less important formations as understood by Austrian war doctrine, such as Landwehr (auxiliary formation aimed at helping regular army units in defending the borders of the Austro-Hungary) or Landsturm (forces based on conscripts). Additionally, there were obstacles made by the Galician province authorities, with their headquarters in Lemberg (now Lviv), whose employees (it is worth noting they were mostly Poles) sent to Vienna negative opinions about the newly formed organizations, their origins and their tasks. In June 1914 the Austrian authorities decided to unite all military organizations (Polish and Ukrainian) and incorporate them into Związek Krajowy which, in turn, was supervised by the Vienna-based Central Association of Shooting Organisations. This

structural change, however, was never implemented due to the negative response from the organizations in question as well as extremely volatile period preceding the outbreak of the war in 1914.

Австрийские власти и польское движение по военизации перед 1914 г. в Галиции

После принятия австрийскими властями закона от 15 ноября 1867 г., дающего возможность основывать стрелковые общества, в начале XX в. на территории Галиции начали возникать польские парамилитарные общественные объединения. По инициативе деятелей польских левых освободительных сил, военные австрийские власти провели переговоры с представителями польского ирредентизма, в следствии чего с осени 1908 г. деятели Польской социалистической партии начали сотрудничать с австрийской разведкой в связи с подготовкой военных действий направленных против Российской империи. Вместе с тем власти Австро-Венгерской империи осознавали, что большинство польских военизированных объединений будет крайне тяжело контролировать в военных условиях, в связи с чем, им предназначалась роль второстепенных формирований, предусматриваемых австрийской военной доктриной, напр. Ландвер (вспомогательное формирование, целью которого было содействие регулярной армии по защите региона) или Ландштурм (народное ополчение). Негативное отношение к польским военизированным объединениям имели также служащие (в основном поляки) австрийского Наместничества во Львове, которые высыпали в Вену жалобы на деятельность и неясные задания и статус этих организаций. В июне 1914 г., австрийские власти приняли решение объединить все военизированные (польские и украинские) организации в Земельный союз, подчиненный Центральному союзу стрелковых обществ с местопребыванием в Вене. Однако эта идея не была водворена в жизнь в связи с протестами заинтересованных организаций и бурными событиями, предшествовавшими Первой мировой войне 1914 г.

Andrzej Tłomacki

*Powrót do Polski w latach 1945–1948 północnych rejonów Spiszu.
Przyczynek do dziejów sporów granicznych między Polakami,
Czechami i Słowakami*

Pogranicze polsko-czeskosłowackie – Orawa, Spisz, Zaolzie oraz Kotlina Kłodzka – w pierwszej połowie XX w. było miejscem wielu konfliktów. Ze wszystkich ww. rejonów stosunkowo najmniej znane są losy mieszkańców Spiszu po zakończeniu drugiej wojny światowej. Mało kto z nas współczesnych przemierzających wsie i osady gminy Bukowina Tatrzańska (położone na prawym brzegu rzeki Białki) oraz gminy Łapsze Niżne zdaje sobie sprawę, że niewiele brakowało, aby te rejony północnego Spiszu były poza granicami Polski. Oprócz walorów czysto turystycznych (m.in. zamek w Niedzicy), jak i niezapomnianych widoków związanych z pięknem górzystej

przyrody pół.-wsch. części Pogórza Spisko-Gubałowskiego, warta podkreślenia jest wielokulturowość tych rejonów. Punktem wyjścia dla dalszych rozważań jest „wyzwolenie” (koniec stycznia 1945 r.) Spisu spod okupacji niemieckiej. Mimo zmiany okupanta także i na terenie północnego Spisu nadal przebywali urzędnicy słowaccy, tj. wójtowie, sołtysi, nauczyciele, a także i duchowni. Niemal automatycznie (z chwilą pojawienia się na tym obszarze żołnierzy radzieckich) dawni członkowie Gwardii Hlinkowa zaczęli tworzyć zrębki milicji ludowej. Powstawały także słowackie rady narodowe. Jedynie granicy pilnowali żołnierze Armii Czerwonej. Niejasny (pod względem podziału administracyjnego Spisu) czas przełomu zimy i wiosny 1945 r. wykorzystywali Słowacy, którzy kierując się polityką faktów dokonanych, atakowali polskie posterunki milicji i szkoły oraz poszczególne gospodarstwa, których właścicielami byli Polacy. Niektórzy badacze uważają, że opór strony czechosłowackiej w przekazywaniu Polsce jakichkolwiek terenów wynikał stąd, że rząd czechosłowacki preferował stałość granic sprzed 1938 roku. Dla naszych południowych sąsiadów ważniejszymi, z gospodarczego punktu widzenia, były uprzemysławione tereny Zaolzia, a nie górskie – pozbawione jakichkolwiek bogactw naturalnych – rejony Spisu i Orawy. Ceną pozyskania na stałe Zaolzia były właśnie rejony półn. Spisu i pół.-wsch. tereny Orawy. Destrukcyjnym i osłabiającym pozycję Polaków w rozmowach granicznych z Czechami i Słowakami zjawiskiem była kwestia rozmijania się celów polityki zagranicznej państwa polskiego z celami lokalnej przygranicznej polityki. Te rozbieżności były wielokrotnie poddawane ostrej krytyce nie tylko przez najwyższych rangą urzędników polskiego ministerstwa spraw zagranicznych. Dotyczyło to zwłaszcza pracowników starostwa nowotarskiego (Nowy Targ). Wyrażane przez nich w trakcie wielu spotkań i narad opinie dotyczące dwustronnych kontaktów (na poziomie lokalnym, przygranicznym), nie zawsze były zgodne z wytycznymi polskiego ministerstwa.

Artykuł obrazuje walkę Polaków (w latach 1945–1948) o utrzymanie w granicach kraju chociaż tej niewielkiej północnej (tzw. polskiej) części Spisu.

Analizując całość zagadnienia należy zaznaczyć, że po wejściu Polski, Słowacji Czech do strefy Schengen 1 stycznia 2008 roku i zniesieniu kontroli granicznej między tymi państwami, powinny zniknąć również problemy związane z ustaleniem przynależności Spisu, a piękno architektury wiejskiej zabudowy i przyrody tego regionu bez żadnych utrudnień może podziwiać każdy.

The return of the northern regions of Spis to Poland in 1945–1948. The border disputes between the Poles, Czechs and Slovaks

The Polish-Czechoslovak border areas – Orava, Spis, Zaolzie and Kłodzko Valley – in the first half of the twentieth century were the scene of many conflicts. The fate of the inhabitants of Spis after the Second World War is the least known from all the regions mentioned above. Today very few of those who roam the villages and settlements of Bukowina Tatrzańska (located on the right bank of the river of Białka) and Łapsze Niższe is aware of the fact that the northern regions of Spis could be outside current Polish borders. Apart from tourist attractions such as Niedzica castle and undeniable beauty of the mountains, the multiculturalism of these areas is worth emphasizing.

The starting point for further considerations is the “liberation” of Spis (at the end of January 1945 by Red Army soldiers) from the German occupation. Despite chang-

ing the occupier, Slovak mayors, village administrators, teachers and clergy were still coming to these areas. Almost automatically (when the appearance of the area of Soviet soldiers), the former members of the Hlinkowa Guard began to form people's militia. The Slovak National Council was formed as well. The border was guarded only by the soldiers of the Red Army. The unclear (in terms of Spis administrative division) time of late winter and spring of 1945 was used by the Slovaks, who attacked Polish police stations, schools and individual farms.

Some researchers believe that the Czechoslovak resistance to the transfer of any land to Poland was caused by fact that the Czechoslovak government preferred the stability of the borders from before the 1938 status. From an economic point of view, the former industrialized areas of Zaolzie were more important for Slovaks. Waiving the rights to the northern Spis and North-East Orava areas was the price of the permanent obtaining of Zaolzie. Polish government foreign policy was different than that of the local authorities. It was very destructive and undermined the position of the Polish border competition with the Czechs and Slovaks. These differences have been repeatedly subjected to severe criticism of the Polish Ministry of Foreign Affairs. This applied mostly to the employees of Nowy Targ county. The opinions that were expressed by them during many meetings and conferences were not always consistent with the guidelines of the Polish Foreign Ministry.

The article illustrates the struggle of Poles (in the years 1945–1948) to maintain the Spis region in Poland.

It should be noted that the beauty of Spis region can be still admired thanks to the *Polonophiles* who lived in the twentieth century. However, this argument is insufficient if we mention the Schengen arrangements on the abolition of internal control in the countries of the European Union. As it is well-known, Poland, the Czech Republic and Slovakia belong to the Schengen area. On 21 December 2007 those countries formally abolished all common internal borders (officially abolished 1 January 2008). Hopefully, such activities should contribute to the ultimate elimination of all mutual misunderstandings and grievances accumulated over the decades among the above-mentioned three nations.

Возвращение Польше в 1945–1948 гг. северных районов Спиша. К вопросу о истории приграничных споров между поляками, чехами и словаками

Расположенные на польско-чехословацкой границе Орава, Спиш, Заользье, а также Клодская котловина, в первой половине XX в. были местом многочисленных конфликтов. Среди указанных выше регионов менее всего были исследованы судьбы жителей Спиша после окончании Второй мировой войны. В Польше мало кто знает, что такие известные в стране районы, как Буковина Татшанская (расположенная на правом берегу реки Бялка), Лапше Нижние и другие районы северного Спиша могли остаться за пределами границ государства. Стоит также подчеркнуть, что кроме туристических достопримечательностей, напр. замок в Неджицы, прекрасная природа и незабываемые виды гор северо-восточной части Списко-Губаловской возвышенности, этот район имеет также исключительный многокультурный характер.

Исходной точкой исследования является момент освобождения Спиша от немецко-фашистской оккупации (конец января 1945 г.). После вступления советских солдат в северном Спише по-прежнему пребывали словацкие служащие:

Streszczenia / Резюме / Abstracts

войты, солтысы, учителя и духовенство, а бывшие члены Глинковой гвардии начали создавать народную милицию. Учреждались словацкие народные советы. Солдаты Красной Армии занимались исключительно охраной границы. Во время послевоенной неразберихи (отсутствии четкого административного деления Спиша), зимой и весной 1945 г., словаки старались проводить политику «свершившихся фактов», нападали на польские посты милиции, школы, сельские хозяйства.

Многие исследователи считают, что послевоенное чехословацкое правительство не хотело передавать Польше никаких территорий, т.е. сохранить границы с 1938 года. Однако, в следствии переговоров, Чехословакия получила индустриальный регион Заольье, а горные, лишённые каких-либо природных богатств, районы Спиша и северо-восточной Оравы достались Польше.

Во время переговоров о прохождении польско-чехословацкой границы, польская сторона столкнулась с проблемой согласования внешней политики государства и интересов местных властей и жителей. Особенно критиковали позицию польского Министерства иностранных дел представители властей Новотаргского района. В связи с этими внутренними разногласиями, польские местные власти во время встреч и совещаний с представителями чехословацкой стороны часто высказывали мнения не всегда согласованные с позицией центральной власти.

В статье представлено историю борьбы поляков (в 1945–1948 гг.) за вхождение в состав государства северной части Спиша. Подводя итоги, автор указывает, что после входа Польши, Словакии и Чехии в Шенгенскую зону 1 января 2008 года, и устранении пограничного контроля между государствами, должны также исчезнуть проблемы связанные с принадлежностью Спиша и каждый без каких-либо проблем сможет увидеть красоту архитектуры деревенских застроек и природы.